

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№2

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 1414 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 7-fevralda ruxsat etildi.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Viktorovna, Candidate of Economic Sciences (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridakhon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

“Yashil universitet” tamoyillari: mazmun-mohiyati va ahamiyati	20
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna	
“Yashil universitet” tamoyili asosida barqaror rivojlanish rejasi va institutsional chora-tadbirlar amaliyoti	26
Sindarov Sherzod Egamberdiyevich	
O‘zbekistonda davlat mulkini xususiylashtirishning yangi bosqichiga o‘tmoqda	31
Shadmanov Erkin Sherkulovich	
The Impact of Technological Advancements on SME Growth: Trends and Case Studies in Uzbekistan	35
Tojiyev Abror, Raxmonaliyev Abbas	
Оценки эффективности деятельности малого бизнеса	45
Ортиков Улугбек Акромбек угли	
Yashil iqtisodiyotda cheklangan resurslarning cheksiz imkoniyatlari	51
Saidov Muhammadali Hakimovich, Esanbekov Diyorbek Mirzabek o‘g‘li	
O‘zbekiston iqtisodiyotining barqaror rivojlanishida tijorat banklarining o‘rni	57
Xakimova Feruza Nazarovna	
Biznesning ijtimoiy ma‘suliyati konsepsiyasining rivojlanish bosqichlari	62
M.O. Kasimova	
Korporativ boshqaruvda risklarni boshqarish va risk darajasini pasaytirish yo‘llari	68
Mallayev Salohiddin Saidkamolovich	
Взаимосвязь стратегии управления персоналом и бизнес стратегии организации	74
Давлетов Ислон Халикович, Бикмаев Тимур Рафаелевич	
Iqtisodiyotning barqaror va izchil rivojlanishida ishlab chiqarishni mahalliyashtirishning o‘rni	78
Sobitova Ra‘no Solidjonovna	
Statistik kuzatuvlarni samarali tashkil qilishda raqamli texnologiyalardan keng foydalanishdagi mavjud muammolar	82
Istoraxon Abdusalomova Ilhom qizi	
Xizmat ko‘rsatish korxonalarida risklarni diversifikatsiya tahlili	87
Hazratqulov Shahboz Boboqul o‘g‘li	
Korxonalarda raqamli marketing: nazariy asoslar va amaliy imkoniyatlar	94
Amonov Mirzohid Tuymuratovich	
Enhancing post-quantum security through hybrid cryptographic systems integrating quantum key distribution	98
Shuxrat Toirov Abduganiyevich, Saidakhmedov Eldor Islomovich, Akbarov X.U	
Raqamli iqtisodiyotda elektron tijorat bozorining ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati bo‘yicha adabiyotlar tahlili	110
Sodiqov Abdulhafiz	
Mulkiy soliqlar ma‘muriyatchiligi va ulardan soliq xavfsizligini ta‘minlashda foydalanish	118
Aliyarov Olim Abdug‘aparovich	
Mahalliy budjetlar daromadlarini shakllantirishda mahalliy soliqlar va yig‘imlarning o‘rni va ahamiyati	125
Bauyetdinov M.J., Eshbanbetov E.M.	
Yuk avtomobillari transport xizmatlarining samaradorligini aniqlash ko‘rsatkichlari	130
Mirzayev Qulmamat Jonuzoqovich, Ishonkulova Feruza Asatovna	
Arima modellari yordamida jismoniy shaxslarning xorijiy pul o‘tkazmalari ko‘satkichini prognozlashtirish (surxondaryo viloyatida)	135
Davranov Odil Jumanazarovich	
Kambag‘allikni baholash: AQSH misolida FPL	146
Durdona Davletova	
Ta‘lim xizmatlari sifatini oshirishning nazariy-ilmiy asoslari	151
Axmedova Barno Abdiyevna	

Tijorat banklarining depozit jalb qilishdagi o'ziga xos xususiyatlari	155
Farxod Rustamovich Bobobekov	
Трансформация потребительской этики и поведения в условиях перехода узбекистана к зеленой экономике.....	161
Хусайнов Равшан Рахимович, Кариева Латофат Саидакрамовна	
Qurilish materiallari sanoati korxonalarining samarali innovatsion rivojlanishini ta'minlash yo'nalishlari.....	168
Fayzullayev Jonibek Mambetsaliy o'g'li	
Comparative analysis between the fundamental and technical analysis of stocks	175
To'qmirzayev Kamol Mo'min ugli	
Тенденции устойчивого развития автотранспортных предприятий в формировании цифровой экономики.....	182
Юсупходжаева Г.Б	
Влияние маркетинга на качество продукции – стратегии успешных брендов и использование отзывов клиентов	187
Маматкулова Шоира Джалоловна	
Ma'suliyati cheklangan jamiyatlarning fond bozoriga kirish imkoniyatlari: statistika, tahlil va prognozlar.....	192
Butayev Javlonbek Inatillo o'g'li	
O'zbekistonning eksport salohiyatini mustahkamlash zamonaviy tendensiyalari.....	197
Bozorov Akmal Amonovich	
Mintaqa salohiyatini oshirishda innovatsiyalar va investitsiyalarni rag'batlantirishda klaster yondashuvining o'rni.....	203
Muxammadiyeva Yulduz Yusupovna	
Инновационная деятельность металлургических предприятий в изменяющейся среде	207
Каримов Маъруф Ихтиёрович	
Значение лизинговых услуг в финансировании основного капитала предприятий	212
Латипова Шахноза Махмудовна	
Iqtisodiyotning jadal rivojlanishini innovatsion faoliyat asosida shakllantirish yo'llari	217
Nosir Maxmudov	
Davlat xaridlarida moliyaviy nazoratni amalga oshirish muammolari	224
Abdug'aniyev Bekjon Habibulla o'g'li	
Qishloq xo'jaligi korxonalarida kapital qo'yilmalar hisobini takomillashtirish	229
Baxriyev Muxiddin Sheraliyevich	
Main directions of increasing the investment attractiveness of the economy of the Republic of Uzbekistan	240
Kengesov Diyorbek Umidovich, Nurniyazova Dilnoza Arzubay qizi, Xalmuratova Dilnaz Suleyman qizi, Bekjanova Gozzal Janabaevna	
Исследование оказания торгового обслуживания сельского населения.....	245
Мусаева Шоира Азимовна, Усманова Дильфуза Ильхомовна	
Развитие логистики спортивных мероприятий на основе международной практики	252
Исмагулова Гульмира Нуралиевна	
Tijorat banklari depozit xizmatlari amaliyotini takomillashtirish	257
Melikov Otabek Maxmadaminovich	
Tijorat ko'chmas mulki qiymatini baholash xususiyatlari va unga ta'sir etuvchi omillar	263
Xomitov K.Z.	
Improvement of accounting of authorized capital at joint-stock companies	269
Ortikov Ergashjon Yakubboevich, Xusinov Ibragim Ismailovich	
Raqamli valyutaning xalqaro savdodagi roli: imkoniyatlar va muammolar.....	274
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, To'qmirzayev Kamol Mo'min o'g'li	
Yashil iqtisodiyot: nazariy jihatlar va ahamiyati	279
Maksumova Dildora Alisherovna	
O'zbekistonda raqamli iqtisodiyotni rivojlanish asoslari.....	283
Maxmudova Feruzabonu Odiljon qizi, Lutfiy Farangiz Sharidin qizi	
Oziq-ovqat sanoatini rivojlantirishning nazariy asoslari	288
Tursunova Dilnavoz davron qizi	

Национальная оценка рисков отмытые преступных доходов	294
Хомидов Шухрат Гафуржонович	
Inflyatsion targetlash rejimiga asoslangan monetar siyosatning makroiqtisodiy ahamiyati	301
Duskobilov Umidjon Sharofiddinovich	
Tijorat banklarining kredit mablag'laridan samarali foydalanish yo'llari	308
Ulugbek Nizamov	
Soliq bazasini aniqlash metodologiyasining o'ziga xos xususiyatlari va tamoyillari	312
Xalikchayeva Sadokat Ilxomjonovna	
"Qishloq xo'jaligida innovatsion texnologiyalarni joriy etish va ularning iqtisodiy samaradorligi"	316
Shamshetova Gulraushan Sarsenovna	
Повышение популярности банковских услуг посредством цифровых инноваций: стратегии интеграции технологий с ориентацией на клиента	318
Рузиева Олима Шухратовна, Рузиев Шухрат Нармурадович	
Tovar-moddiy resurslar harakatini samarali ta'minlashda xorijiy tajribalar	322
Sherzod Xolmurodovich Pardayev	
Pul-kredit siyosatida "big data" texnologiyalari: o'zbekistonda to'lov ma'lumotlari, qidiruv so'rovlari va matn tahlilidan foydalanish istiqbollari	327
Mamatxo'jayev Otabek Farxodjon o'g'li	
O'zbekiston iqtisodiyotida tijorat banklarining moliyaviy barqarorligini mustahkamlash	332
Abdusamatov Mamaysup Qulmonovich, Jovlijev Ramazon Fazriddin o'g'li	
O'zbekiston respublikasida innovatsion faol korxonalar faoliyatini statistik usullarda baholash masalalari	338
Matsapayev Akmal Qalandarovich	
Tadbirkorlik subyektlarini soliqqa tortishda chet el tajribasi	343
A.I. Akbarov	
Mamlakatda kichik biznes subyektlari va eksport sohasida samarali rivojlanish yo'nalishlari	347
M.A.Ibrohimov	
Neighborhood system of activity economic the basics improvement	351
Alikulov Ravshan Shodiyor o'g'li	
Tijorat banklari evolyutsiyasi va kapitallashuv darajasini oshirishning iqtisodiy asoslari	356
Mamadjonov Shukurillo Ibrohimjon o'g'li	
O'zbekistonda tijorat banklarning andarrayting jarayonlarini takomillashtirishni innovatsion usullari	360
Bobojonov Xursand Qadamovich	
O'zbekiston respublikasida pensiya jamg'armasi faoliyatini takomillashtirish	374
Inoyatova Maqsuda Palvonnazirovna	
"Yashil iqtisodiyot" iqtisodiyotning barqaror rivojlanish asosi sifatida	379
Jiemuratov Temirbay Polatbaevich, Muratbaev Bayram Bazarbay uli	
Aholining daromadlarini soliqqa tortish asosida tengsizlikni kamaytirish yo'llari	384
Vosiqov Ulug'bek Alisherovich	
Soliq to'lovchilarga ko'rsatiladigan raqamli xizmatlarni ko'paytirish orqali soliq bazasini kengaytirish	389
Usmonov Ulug'bek Jaxongir o'g'li	
Совершенствование механизмов стимулирования инновационного развития промышленности: международный опыт и перспективы для узбекистана	394
Ўролова Севара Бехзод кизи	
Стратегия перехода к зеленой экономике Республики Узбекистан	399
Маматова Фатима Абдусаломовна	
Ensuring financial stability of companies international practice experience	405
Abdullayeva Madinabonu Khasanboyevna	
Yashil iqtisodiyotda investitsiya samaradorligini oshirish: barqaror o'sish strategiyasi va imkoniyatlari	409
F.U.Umarov	
Mamlakatimizda sug'urta xizmatlarining roli va ahamiyati	414
Ko'charov Murod Baxtiyorovich	

Проблемы и перспективы развития частного образования.....	419
Мухаммедов Мурод Мухаммедович, Мардонов Баҳодир Бахронович	
Mahalla tizimida sohaviy islohatlarni amalga oshirish zarurati	425
Karjavova Xurshida Abdumalikovna	
Iqtisodiyotni barqarorligini ta'minlashda jismoniy shaxslar daromadlarini soliqqa tortish tartibini takomillashtirishning asosiy yo'nalishlari	429
Bobomurotova Manzura Panji qizi	
Bank chakana xizmatlari amaliyotini rivojlantirishda xorij tajribasi.....	434
Saipnazarova Mohinur Utkir qizi	
Oziq-ovqat sanoati rivojlanishining xorij tajribalari va ulardan foydalanish imkoniyatlari.....	437
Ergashev R.X., Xo'jamov J. T.	
Mintaqada sog'liqni saqlash xizmatlar bozori mexanizmlarini takomillashtirish	442
Davron Kesimov	
Keytering xizmatlari turlari va uning inson omili bilan bog'likligi sifatida	446
Nasiba Ergasheva	
Meva-sabzavotchilik mahsulotlari kooperasiyasini rivojlantirish masalalari.....	451
Ergashev R.X.	
O'zbekistonda xizmatlar sektorini rivojlantirish va kambag'allikni qisqartirish: empirik tahlil (2000-2024)	456
S. Alikulov, M.Alikulova	
Avtotransport vositalaridan foydalanishning xorij tajribasi.....	476
Norqobilov Jaxongir	
Efficient use of resources in the production process using the example of cotton and textile clusters	485
Khalikov Talibjon Luptullaevich	
REPO bitimi va uning turlari hamda uning moliya bozorida barqarorlikni ta'minlashdagi ahamiyati	490
Ibrohimov Yorqinjon To'liqin o'g'li	
Digital development of dividend policy in corporate structures in the republic of uzbekistan	498
Shermukhamedov Akmal Komiljonovich	
Tijorat banklari passivlarini tahlil qilishning metodik obzori	503
Ziyodullayev Sodiqjon Mamadillaevich	
Tadbirkorlikda ishlab chiqarish resurslari va ulardan foydalanishning ilmiy-nazariy masalalari.....	513
A.O'tbosarov	
To'g'ri soliqlarni hisoblanishi va undirilish amaliyotini takomillashtirish yo'llari.....	519
Xo'jaqulov Ramshid Yunusovich	
Tijorat banklari tomonidan korporativ mijozlarga ko'rsatiladigan innovatsion bank xizmatlarini shakllantirish yo'llari	526
To'laev Safarmurod Boymuhammad o'g'li	
Макроэкономический анализ механизмов стимулирования роста уровня занятости и меры для уменьшения уровня бедности в Узбекистане.....	532
Амирджанова Ситора Суннат кизи	
Kapital bozorida emitentlarning investitsion jozibadorligini oshirishda dividend siyosati.....	548
Sardor Omonov	
Korporativ qimmatli qog'ozlar amaliyotini rivojlantirish yo'nalishlari	554
Shohyora Otaxonova	
Aylanma kapital rentabelligini baholashga kompleks yondashuv	559
Fayziyev Oybek Raximovich	
Kambag'allik muammosi tadqiq etilishining nazariy asoslari	567
Mirzaxalikov Bobir Baxtiyorovich	
Oliy ta'lim muassasalarida raqamli marketingni talabalar va oilalar qarorlarini hisobga olgan holda optimallashtirish.....	571
Xidoyatov Murod Batirovich	
Qishloq xo'jaligi sohasida kooperatsiyalar rolini mustahkamlash	578
Abdufarmonov Farrux Faxriddinovich	

O'zbekistonda oziq-ovqat sanoati korxonalarida ishlab chiqarish holati tahlili	584
Shukurov Rustam Ergash o'g'li	
Infratuzilma loyihalarini innovatsion moliyalashtirishni takomillashtirish	593
Yarbazarov Shavkat Butayevich	
Ko'chmas mulkni kadastr baholash xususiyatlari.....	600
To'lakov Ulug'bek Toshmamatovich	
Tijorat banklarining investitsion faoliyatini rivojlantirish	610
Dodiyev Fozil O'tkurovich	
Tadbirkorlik subyektlari mahsulotlarini bozor talabiga mosligini ta'minlash va raqobatni oshirish.....	614
Suyunov Jaloliddin O'ktam o'g'li	
Description of methods for assessing the competitiveness of an enterprise	620
Musayeva Shoirazimovna	
Sanoat korxonalarini bozor sharoitlariga moslashtirishga nazariy yondashuvlar	624
Begmullayev Otabek Irsaliyevich	
Iqtisodiy inqiroz sharoitida tadbirkorlik subyektlarida iqtisodiy inqirozga qarshi kurashish strategiyalari	630
Jo'rayev Ilhomjon Kamolidinovich	
O'zbekistondagi nodavlat oliy ta'lim tashkilotlarida moliyaviy rejalashtirish metodologiyasi.....	638
Xurramov Jonibek Rustamovich	
Methodology for placing types of green bonds.....	642
Rakhmedova Madinakhon Nusrat qizi	
Tarmoqlar sohasini rivojlantirish va raqobat	647
Fayziyeva Dilafruz Shuxratovna	
Evolution of the pensions in great britain.....	650
Umarova Zulaykho Tursunovna, Rakhmanova Zilola Alisherovna	
Favqulodda ekologik vaziyatlarni bartaraf etishga doir davlat siyosatining uslubiy va tashkiliy-institutsional muammolari.....	654
Azizov T.A.	
Oliy ta'limni moliyalashtirishning ilmiy-nazariy asoslari.....	658
Yo'ldoshev Jaxongir To'raboyevich	
Mehnat motivatsiyasi nazariyasini rivojlantirishda insoniy munosabatlar maktabining o'rni	662
Aslanov Aziz Mexmonovich	
Перспективы внедрения альтернативной системы отопления тепловыми насосами на социальных объектах узбекистана	668
Руденко Инна Юрьевна, Волков Алексей Владимирович	
Qurilish tashkilotlarida xarajatlar hisobini takomillashtirish.....	675
Abdusalomova Nodira Bakhodirovna, Qurbanov Amirulla Muradilloevich	
Turizm sanoatida ijtimoiy tarmoqlarning roli va ahamiyati.....	682
Kasimova Zilola G'ulomiddinovna	
Совершенствование эффективного управления основными активами предприятий в условиях инновационного развития	686
Мусаева Жамила Кароматовна	
Use of mobile and internet technologies state and development of culture	695
Boboqulov Sanjar Baxronkulovich, Uroqov Xumoyun Jamshid ugli, Ergashev Suxrobjon Mirzoxiddin ugli	
The influence of physical activity on social education and new sports trends.....	699
Axtamov Djamshed Baxromovich	
Iqtisodiyotni ekologik boshqarishning nazariy asoslari.....	705
Qodirov Abduvohid Abdumannof o'g'li	
The role of participatory budgeting practices in financing infrastructure	711
Mirzayev Xursanmurod Egamberdiyevich	
Основы теории факторного анализа прибыли предприятия	717
Алиева С.С.	
Yashil energetikaning mintaqaviy iqtisodiyotni rivojlantirishdagi o'rni	723
Raxmatullayev Umarbek Ulug'bekovich	
O'zbekistonda islomiy banklarni rivojlantirish istiqbollari.....	734
Nurmuxammedov Abdijabbar Yunusovich	

O'zbekistonda "yashil" iqtisodiyotni rivojlantirishda islomiy moliyaning ahamiyati	741
Axmedov Azamat Kamilovich, Maratova Aseliya Nurpeyis qizi	
Turistik xizmatlar bozorini rivojlantirishning nazariy-uslubiy qoidalari	746
Turayev Og'abek Kaxramonovich	
Aksiyadorlik jamiyatlarida kengashlar faoliyatini baholash uslubiyotini takomillashtirish	750
Ismailov Allayor Rashidovich	
Yashil iqtisodiyotda raqamli texnologiyalarni joriy etish borasida muvaffaqiyatli tadqiqotlar	760
Nurmetova Muyassar Jumanazarovna	
Составление многокритериальной базы оценки эффективности и результативности предпринимательской деятельности спортивной организации	766
Маткаримова Наргиз Тухтасиновна	
Tijorat banklarning resurs bazasini mustahkamlash bilan bog'liq muammolari va ularni bartaraf etish yo'llari	772
Sultanmuratova Dilrabo Shaylavbekovna	
Agroservis xizmatlari ko'rsatish qishloq xo'jaligida yaratilgan mahsulotlarning iste'mol qiymatini oshiruvchi omil sifatida	777
Iroda Turdibayevna Kudratova	
Shaxsda individual imkoniyatlar rivojlanishining yoshga doir xususiyatlari	783
Tulyaganova Gulnoza Olimjon qizi	
O'zbekistonda turizm sohasining rivojlanish bosqichlari	787
Xolmurzayev Sobir Nazarovich	
Ayollar tadbirkorligini rivojlantirish asnosida o'zbekistonda aholi bandligini oshirish	791
Ulashova Zarnigor Botirali qizi	
Ta'limda sun'iy intellekt texnologiyasini qo'llash	795
Radjabov Bunyod Abduxalilovich	
Tijorat banklarini soliqqa tortish tartibining guruhlanishi	799
Komolov Odiljon Sayfidinovich	
Davlat moliyasida davlat budjetini samarali boshqarish masalalari	803
Azizjon Muxiddinov, Anvar Muminov	
Xitoy iqtisodiyotining rivojlanishi	808
Aripov Oybek Abdullayevich	
Ta'lim menejeri tushunchasi hamda ularning funksional vazifalari	815
Abdullayev O'tkir Sadullayevich	
Rekreatsiya resurslarini o'rganish bilan bog'liq nazariy yondashuvlar	822
Murtazayeva Gulrux Isabek qizi	
Methods of educating spiritual and will-powered virtues in the process of athletics training	828
Abdilaxatov Zafar Abdigapirovich	
Роль образования в развитии человеческого капитала для креативной экономики	837
Хужаева Василина Сергеевна	
Xitoy iqtisodiyotining mo'jizasi	850
Ergashev Islomjon Ilxomjon o'g'li	
Oliy ta'lim xizmatlari bozori rivojlantirishning nazariy va kontseptual yondashuv masalalari	857
A.A.Abdisamatov	
Soliq nazoratining zamonaviy shakllarini takomillashtirishning ayrim masalalari	860
Suvonov Hasan Sherboyevich	
Davlat tashkilotlarida g'aznachilik va davlat xaridlari bilan bog'liq jarayonlarning ilmiy-nazariy, tashkiliy asoslari	865
Mamasoliyev Abrorbek Abdug'ani o'g'li	
Inoiy faoliyatdan olingan daromadlarni legallashtirishning ayrim huquqiy jihatlari	869
Shamshiyev Abdulla Abdixalil o'g'li	
Sug'urta kompaniyalari raqobatbardoshligini oshirishning amaliy jihatlari	874
Umirov Abdusalom To'rayevich	
Davlat qimmatli qog'ozlar bozorini rivojlantirish istiqbollari	880
Qurbonov Javlonbek Jurabekovich, Sodikov Abdumutolib Rustamovich	
"AFRASIAB JEANS TEXTILE" MCHJ da tijorat riski darajasini pasaytirishning 2025-2028-yillargacha bo'lgan prognoz ssenariysi	886
Sharipova Gulmira Toxirovna	

O'zbekiston Respublikasi bojxona qo'mitasida bojxona menejmentini yuritilishining mavjud holati tahlili.....	892
Mirzaxmedova Dilafruz Farxatovna, Tuxbabaev Jamshid Sharafetdinovich	
Эконометрический анализ влияния туристического потока на развитие услуг общественного питания в гостиничном секторе узбекистана	898
Алиева Мусаффо Гайрат кизи	
Yangi o'zbekistonda bilvosita soliqlar bo'yicha soliq amaliyoti: xususiyatlari va hozirgi zamon muammolari.....	908
Yo'ldoshev Shohruh Boborahim o'g'li	
O'zbekiston Respublikasida elektr energiyasi ishlab chiqarish hajmini matematik modellashtirish va prognozlash	915
Fayziyev Rabim Alikulovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida tez tibbiy yordam xizmatini tahlil qilish va uni boshqarish.....	922
Gafurov Abduvoitjon Xuseynovich	
Mahalliy tizimli ahamiyatga molik banklarni aniqlash tartibi	927
Ashurov Jaloliddin Eshpulatovich	
The impact of tax policy on the development of small and medium enterprises in Uzbekistan.....	932
Urinov Iqbol Vasiqovich	
O'zbekistonda soliq ma'muriyatchiligining samaradorligini oshirish masalalari	938
Babayev Farrux Mansurovich	
Tadbirkorlik faoliyatini davlat tomonidan tartibga solish vositalari.....	944
Amonov Mehridin Oromiddinovich	
"Yashil" iqtisodiyot va xalqaro hamkorlik: global tashabbuslar va kelishuvlar	949
Baratov Diyorbek Fazliddin o'g'li, Nazarova Ra'no Rustamovna	
Iqtisodiy tahlilda qo'llaniladigan iqtisodiy – matematik usullarning mohiyati	953
Omanov Sanjar Qurbonazar o'g'li	
Soliq organlari va soliq to'lovchilar o'rtasidagi munosabatlarning yangi tizimi sharoitida soliq nazorati	959
Rahimova Shahlo Rajapboyevna	
Natijaga yo'naltirilgan budjetlashtirishda tibbiy sug'urta mexanizmlarini takomillashtirish metodologiyasi.....	964
Ishmanova Diana Nurmamadovna	
Mamlakat moliyaviy xavfsizligini ta'minlashda fiskal siyosatdan foydalanishning ilg'or tajribalari.....	969
Azamaton Po'lat To'liqunovich	
Qoraqalpog'iston respublikasining eksport salohiyati: mavjud holat va rivojlanish istiqbollari.....	974
Abdiramanov Ruslan Abdiramanovich	
Qoraqalpog'iston Respublikasida ishsizlik darajasi dinamikasini chegara avtoregressiyalaridan foydalangan holda chiziqli bo'lmagan modellashtirish konsepsiyasi	980
Rahimboyev Muxtorbek Ikrom o'g'li	
Tadbirkorlik salohiyatini oshirishda innovatsion yondashuvlardan foydalanish.....	985
Baxtiyor Xabibullayev Abdulvoxid o'g'li	
O'zbekistonda turistik korxonalarda tadbirkorlik faoliyatini tashkil etish va rivojlantirish istiqbollari.....	989
Mirzayev Abdullajon Topilovich	
Xalqaro standartlarni joriy etishning baholash mezonlari va uning tadbirkorlik subektlariga ta'siri.....	993
Oqboyev Alisher Rasuljanovich	
Foydani shakllantirish va undan foydalanish	997
Shirinov Uchqun Abduxalilovich, Umidov Davlatbek Umid o'g'li	
Mamlakat tijorat banklari aktivlarining rentabellegini ta'minlash bilan bog'lik bulgan dolzarb muammolar	1002
Sheraliyev Abbas Xolmuminovich	
Sug'urta kompaniyalar moliyaviy barqarorligiga ta'sir etuvchi risklar va ularni baholash usullari.....	1006
Haqberdiyev Bekzod Uktamovich	
Davlat moliyaviy nazoratini boshqarishda nazorat usullaridan samarali foydalanish yo'llari	1012
Sabirbayev Nurlan Karimbay o'g'li	

Обеспечение инклюзивного роста экономики Узбекистана в условиях цифровой трансформации	1020
Жазира Буранова	
Davlatning monopoliyaga qarshi siyosatining sanoat bozorlari rivojlanishiga ta'siri	1024
Choriyeva Ferangiz Zohidovna	
Transchegaraviy elektron tijoratni boshqarishning zamonaviy mexanizmlarini yaratish	1030
Rustamova Gulmira Aliqulovna	
Ta'lim sohasini rivojlantirishning asoslari	1037
Poshokulova Mohigul Kaxramonovna	
Milliy iqtisodiyotda erkin raqobat muhitini shakllantirish: mavjud muammo va istiqbolli imkoniyatlar	1041
Karimova Iroda Abdusattarovna	
Mechanism of ensuring economic security of the enterprise: methodological aspect	1046
Sadriddinova Nigora Khusniddinovna	
Mintaqalarni barqaror rivojlantirishning iqtisodiy asoslari	1051
Yarmatov Sharofiddin Choriyevich	
Innovatsion masofaviy bank xizmatlarini rivojlantirish istiqbollari	1054
Tursunov Faridun Mustafoevich	
Implementation of the ESG strategy in the hotel industry of Uzbekistan	1059
Khusenova Mekhrangiz Gayratovna	
Проектирование инновационной деятельности хозяйствующих субъектов в условиях зеленой экономики	1064
Рузиева Мафтуна Юсуфовна, Мактимова Зарафшон Оллоёровна	
Effective use of marketing analytics in green advertising activities of grape growing enterprises	1070
Usmonova Diyora Mahmud kizi	
O'zbekistonda soliq siyosati va xorij soliq siyosatini o'rganib chiqish	1077
Karimova Gulbahor Normurodovna	
Tijorat banklarining investitsion kreditlardagi garov ta'minotini takomillashtirish mexanizmlari	1081
Zaynutdinov Bunyodjon Odiljon o'g'li	
Digital transformation and the impact of modern technologies on agricultural management in Uzbekistan	1085
Asamov Ravshan Bakhodirovich	
"O'zmetkombinat" Ajda marketing faoliyatini takomillashtirish yo'llari	1091
Musayeva Shoira Azimovna	
Подходы к государственной поддержке сельскохозяйственных предприятий с учетом принципов инновационного управления	1096
Шаниязова Замира, Шнибаев Ислам	
Mamlakatda xalqaro turizmni samarali rivojlantirishda turizm siyosatini tashkil etishning istiqbolli yo'nalishlari	1101
Nurfayziyev Zayniddin Boymurodovich	
Raqamli moliya va to'lov tizimlari	1105
Maqsud Rustamov, Nurijahon Valiqulova	
Iqtisodiy tahlilda ishlab chiqarish hajmini prognozlash masalalari	1110
Qlichev Baxtiyor Pardayevich	
Kichik biznesning mintaqaviy iqtisodiyot rivojlanishiga ta'siri: Toshkent viloyati tajribasi	1116
Ajamilova Nigora Asametdinovna	
To'qimachilik korxonalarida xomashyo ta'minoti tizimini boshqarish samaradorligini oshirish	1121
Umarxodjayeva Arafatxon Muzaffar qizi	
Kichik biznes korxonalarida iqtisodiy xavfsizlik masalalarini boshqarish masalalari	1126
Jo'raqulova Muhlisa Jahongir qizi	
Tadbirkorlik bilan shug'ullanuvchi jismoniy shaxslar faoliyatini soliq nazorati mexanizmi asosida tartibga solish masalalari	1131
Bozorov Anvar Omanovich	
Tadbirkorlik subyektlarining eksport imkoniyatlarini oshirish masalalari	1139
Umarova Munira Muxitdinovna	

O'zbekistonda sog'lomlashtirish turizmining holati	1143
Naimov Saidjon Yusup o'g'li	
Surxondaryo viloyatida dorivor o'simliklarni yetishtirishning iqtisodiy samaradorligini baholash.....	1148
Baxriddinova Yulduz Baxriddinovna	
O'zbekistonda yashil iqtisodiyot asosida barqaror rivojlanishni ta'minlashning dolzarb masalalari.....	1155
Axunova Ma'rifat Xakimovna	
Oliy ta'limda sun'iy intellektdan foydalanishni boshqarishning xorijiy mamlakatlar tajribasi	1159
Tajetdinova Gulnara Abatbay qizi	
O'zbekistonda kambag'allikni qisqartirishda ta'lim va malaka oshirishning roli.....	1166
Madalievna Nodira Miradilovna	
Davlat korxonalari moliyaviy samaradorligining amaldagi holatini kompleks taqqoslama tahlili	1169
Qarshiyev Nodirbek Olim o'g'li	
Xalqaro mehnat migratsiyasi va to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar: samaradorlikni solishtirish	1174
Sultanov Anvar Abdullaevich	
O'zbekiston soliq tizimida hududlararo soliq salohiyatini boshqarish	1180
Aipova Iroda Ikromovna	
Tijorat banklarida komplaens auditni tashkil etish va o'tkazishning uslubiy asoslari.....	1184
Aminova Mehriniso Erkinjonovna	
Scientific approach to the formation of a sustainable development strategy for industrial enterprises in the digital economy.....	1190
Maxsudov Muzaffar Ikromjon ugli	
O'zbekistonda qurilish materiallari sanoati korxonalarining iqtisodiyotdagi o'rni.....	1194
Ubaydullayev Muxammadjon Abdusamad o'g'li	
Oziq-ovqat mahsulotlari ishlab chiqarish hajmini statistik va ekonometrik tahlil qilish (Andijon viloyati misolida)	1206
Ikromov Axmadjon Shavkat o'g'li	
Перспективы инвесторов в осуществлении инвестиционного процесса	1212
Муртазаев Ардашер Зафар угли	
Transport korxonalarida ishchi xodimlarni barqaror ish o'rinlari bilan ta'minlash boshqaruvini takomillashtirish	1216
Abdullayeva Nigora Shamsiddinovna	
O'zbekiston Respublikasi yengil sanoat tashkilotlarida investitsiya loyihalarni ishlab chiqish va samaradorligini oshirish.....	1221
Xurramova Madina Mansur qizi	
Fuzzy integrals in economics	1228
Aymuratov Islam Kamalatdinovich	
O'zbekistonda ipoteka kreditlari bozorining shakllanishi va rivojlanish tendensiyalari	1233
Abdullayeva Aziza Murot qizi	
Совершенствование денежно-кредитной политики центрального банка в условиях цифровой экономики.....	1238
Бердиназаров Зафар Улашович, Исаев Атабек Джурабаевич	
The role of digital assets in international finance and their impact on the global economy	1248
Juraeva Ra'no Abdullaevna, Murodaliyev Shahroz Obidjonovich	
Diversification of financial resources in commercial banks and their innovative management methods in digital transformation	1255
Xodjayeva Jeyrona Ravshonbek qizi	
O'zbekiston iqtisodiyotida barqaror rivojlanish ko'rsatkichlari tahlili	1262
Xamdamov Shoh-Jaxon Raxmat o'g'li	
Tijorat banklari aktivlarini boshqarish va daromadligini oshirish masalalari	1268
Saxibjonov Muzaffar Salijanovich	
What is the economic impact of Uzbekistan's integration into international financial institutions.....	1283
Rakhmonova Dildora Ergash Qizi	

Kredit portfelini tahlil qilish asosida tijorat banklari faoliyatini optimallashtirish yo'llari	1289
Jo'rayev Eldor Berdibekovich	
Agrosanoat klasterlarida xarajatlarni moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari asosida hisobga olishni rivojlantirish	1295
Toshpo'latov Azizbek Shermuxamadovich	
Oliy ta'lim tashkilotlarida xarajatlar hisobini takomillashtirish	1300
Xonimqulov Islom Ergash o'g'li	
Oliy ta'lim tizimini samarali tashkil etishda moliyaviy mablag'lardan foydalanish amaliyoti tahlili	1305
Ruzmetova Gulira'no Atabekovna	
O'zbekistonda inflatsion targetlash orqali milliy valyuta barqarorligi ta'minlashning ahamiyati	1308
Shamansurova Zilola Abduvahitovna	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida mamlakatimiz bank tizimining samaradorli ko'rsatkichlari	1314
Erdonayev Aliqul Xalimovich	
Milliy iqtisodiyotni rivojlantirishda xizmat ko'rsatish sohasining o'rni	1321
Ayubov Ilyos Ilxomovich, Bozorov Jobir Sirojiddin o'g'li	
Ovqatlanish xizmatlarida xizmat ko'rsatish madaniyati va iste'molchi qoniqishining o'zaro bog'liqligi	1325
Yaxshiyev Xusniddin Tolibovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida moliyaviy hisobotning muammolari	1329
Maxmudov Saidjamol Kadirjanovich	
Structural features of digital neighbourhood in the context of digital economy	1333
Gulsara Ostonaikulova	
O'zbekiston davlat va mahalliy budget tizimining zamonaviy holati va uni isloh qilish yo'nalishlari	1340
Po'latov Tirkash Sotiboldiyevich	
Barqaror turizm uchun ekologik toza transport tizimlarining ahamiyati	1344
Vakilov Ruslan Tillabayevich	
Turizm xizmatlarini ko'rsatishda noturar joylardan foydalanish: ijara munosabatlarining huquqiy tahlili	1349
Sayfiddinov Sharofiddinxo'ja Najmiddin o'g'li	
O'zbekiston iqtisodiyotiga xos xavf-xatarlar dinamikasining ekonometrik tahlili	1354
Qodirov Ural Safar o'g'li	
Jismoniy shaxslardan olinadigan soliqlarni prognoz qilishning samaradorligini baholash ko'rsatkichlari tizimi	1359
Babayev Shavkat Bayramovich	
Влияние макроэкономической стабильности на обеспечение благосостояния населения Узбекистана	1364
Аскарова М.Т	
Tadbirkorlikda raqamli texnologiyalardan foydalanish natijasida dunyo iqtisodiyotida sodir bo'lgan o'zgarishlar	1369
Sattarov Xayrulla Fayzullayevich	
Sug'urta tashkilotlarini moliyaviy barqarorligini ta'minlashda andarrayting xizmatidan foydalanish	1373
D.E.Qarshiev	
Mintaqa hunarmandchilik mahsulotlarini rivojlantirish hamda brendlarini shakllanishga ta'sir etuvchi omillarning tizimi tahlili	1378
Norqobilova Feruza Abduhomidovna	
Xususiyl oliy ta'lim tashkilotlarini soliqqa tortish masalalari	1381
Yakubova Nodira Olim qizi	
Investision mulk hisobini xalqaro standartlar asosida transformasiya qilish	1386
Muzrapova Shahnoza Saydullaevna	
Soliq yig'uvchanligini oshirishda jamoatchilik nazorati va ijtimoiy ongning roli	1391
Berdieva Uguloy Abduraxmanovna	
Tadbirkorlik faoliyatining ijtimoiy funksiyalari asosida iqtisodiy ko'rsatkichlarni ekonometrik modellash va prognozlash	1397
Xalilov Muxiddin Shakirovich	

O'zbekistonning 2022-2026-yillarga mo'ljallangan taraqqiyot strategiyasida oliy ta'lim islohotlari	1404
Muxamedova Moxigul Xusanovna	
O'zbekiston Respublikasida iqtisodiy rejalashtirish-moliyaviy rejalashtirishning asoslari.....	1408
Pardayev Jamshid Muzaffarovich	

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA IQTISODIY REJALASHTIRISH-MOLIYAVIY REJALASHTIRISHNING ASOSLARI

Pardayev Jamshid Muzaffarovich

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

mustaqil tadqiqotchisi (PhD)

ORCID: 0009-0006-2847-9326

Annotatsiya: Mazkur maqolada tadbirkorlik subyektlariga xizmat ko'rsatishni yangi bosqichga chiqarish, aholining soliq ma'murchiligi bo'yicha savodxonligini yanada oshirish, tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash, teng raqobat sharoitini yaratish va iste'molchilarning huquqlarini kafolatlash hamda yashirin iqtisodiyotni jilovlashda keng jamoatchilikning faol ishtirokini rag'batlantirishga asoslangan ma'murchilikni takomillashtirish yoritilgan.

Keyingi yillarda dunyo mamlakatlari qisqa va uzoq muddatli budget-soliq siyosatiga oid strategiyasini ishlab chiqishda soliq to'lovchilar tomonidan soliqdan qochish holatlari oldini olish va uni kamaytirishning turli xil mexanizmlarini joriy etishga alohida e'tibor bermoqda. Shu bilan birgalikda noqonuniy moliyaviy oqimlarni kamaytirish, soliq to'lovchilar tomonidan soliqdan qochish holatlarini keltirib chiqaruvchi omillarni tahlil qilish, yashirin iqtisodiyotni kamaytirish orqali soliq to'lashdan bo'yin tovlash jarayonlarining ilmiy-nazariy jihatlariga qaratilgan ilmiy tadqiqot ishlarini olib borish ustuvor yo'nalishlardan biri bo'lib qolmoqda. Shu bilan birga, sohalar o'rganilib, xorij tajribasi, mamlakatimizda uni qo'llash bo'yicha ilmiy-amaliy xulosa va takliflar shakllantirilgan.

Kalit so'zlar: iqtisodiy rejalashtirish, moliyaviy rejalashtirish, iqtisodiy rivojlanish, davlat iqtisodiy siyosati, moliyaviy nazorat, investitsiyalar, budget, iqtisodiy prognozlash, moliyaviy resurslar, iqtisodiy strategiya.

Abstract: This article discusses the improvement of administration based on bringing business entities to a new level, further increasing the population's literacy in tax administration, supporting entrepreneurship, creating equal competition conditions and guaranteeing consumer rights, and encouraging the active participation of the general public in curbing the underground economy.

In recent years, countries around the world have been paying special attention to the introduction of various mechanisms for preventing and reducing tax evasion by taxpayers when developing their short- and long-term budget and tax policy strategies. At the same time, reducing illegal financial flows, analyzing the factors that cause tax evasion by taxpayers, and conducting scientific research aimed at the scientific and theoretical aspects of tax evasion processes by reducing the underground economy remain one of the priority areas. At the same time, the areas were studied, foreign experience was used, scientific and practical conclusions and proposals were formulated on its application in our country.

Key words: economic planning, financial planning, economic development, state economic policy, financial control, investments, budget, economic forecasting, financial resources, economic strategy.

Аннотация: В данной статье рассматриваются вопросы совершенствования администрирования, основанные на выводе субъектов предпринимательства на новый уровень, дальнейшем повышении грамотности населения в вопросах налогового администрирования, поддержке предпринимательства, создании равных условий конкуренции и обеспечении прав потребителей, а также поощрении активного участия широких слоев населения в борьбе с теневой экономикой.

В последние годы страны мира при разработке краткосрочных и долгосрочных стратегий бюджетной и налоговой политики уделяют особое внимание внедрению различных механизмов предотвращения и сокращения уклонения от уплаты налогов налогоплательщиками. При этом сокращение незаконных финансовых потоков, анализ факторов, обуславливающих уклонение от уплаты налогов налогоплательщиками, и проведение научных исследований, направленных на научно-теоретические аспекты процессов уклонения от уплаты налогов посредством сокращения теневой экономики, остаются одними из приоритетных направлений. При этом изучались данные направления, использовался зарубежный опыт, формулировались научно-практические выводы и предложения по его применению в нашей стране.

Ключевые слова: экономическое планирование, финансовое планирование, экономическое развитие, государственная экономическая политика, финансовый контроль, инвестиции, бюджет, экономическое прогнозирование, финансовые ресурсы, экономическая стратегия.

KIRISH

O'zbekiston Respublikasida iqtisodiy va moliyaviy rejalashtirish milliy iqtisodiyotning samarali rivojlanishi hamda davlat boshqaruvining muhim tarkibiy qismi sifatida muhim ahamiyatga ega. Iqtisodiy rejalashtirish orqali mamlakat iqtisodiyotining asosiy yo'nalishlari, sanoat va qishloq xo'jaligi sohalari, xizmatlar sektori uchun uzoq va qisqa muddatli strategiyalar ishlab chiqiladi. Shu bilan birga, moliyaviy rejalashtirish davlat va korxonalar darajasida moliyaviy resurslarni taqsimlash, budjetni shakllantirish va moliyaviy nazoratni ta'minlash orqali iqtisodiy rejalarni amalga oshirishning muhim vositasi hisoblanadi. Ushbu jarayonlarning huquqiy, iqtisodiy va tashkiliy asoslari O'zbekiston Respublikasining iqtisodiy siyosati va barqaror taraqqiyotiga xizmat qiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR TAHLILI:

Moliyaviy rejalashtirish masalasi bo'yicha MDH davlatlaridagi ayrim olimlarning ilmiy ishlarini tahlil qiladigan bo'lsak, bu borada Bondarenko T.G., A.U.Soltaxanovlarning ilmiy tadqiqotlari ham alohida ahamiyat kasb etadi. Ushbu olimlar fikriga ko'ra, "Zamonaviy iqtisodiyotda moliyaviy rejalashtirish moliyaviy boshqaruvning asosiy elementidir. Bu biznesni xavf va noaniqlikdan himoya qilishga yordam beradigan kompaniya boshqaruvining umumiy mexanizmining bir qismidir" degan ta'rifni beradi [1].

S.P.Visharning ilmiy tadqiqotlari ham ilmiy ahamiyatga egadir. S.P.Vishar ham moliyaviy rejalashtirish boshqaruv tizimining bir qismi sifatida qaraydi va „Moliyaviy rejalashtirish umumiy moliyaviy boshqaruv tizimining ajralmas qismi bo'lib, u o'z navbatida korxonaning umumiy boshqaruv tizimining asosiy elementi hisoblanadi, bu rejalashtirish umumiy strategiyadan tashqarida mavjud mavjud emas“ mazmundagi ta'rifni keltiradi. [2].

S.Demin, A.Zinchenko va M.Cherkasovlarning mashinasozlik korxonalarida ishlab chiqarish jarayonlarini moliyaviy rejalashtirish xususiyatlari oid ilmiy tadqiqotlari ham anchayin ilmiy ahamiyatga egadir. Bundan tashqari, S.Demin, A.Zinchenko va M.Cherkasovlar mashinasozlik korxonalari uchun tegishli moliyaviy taqsimot tizimini isloh qilish algoritmi taklif etiladi [3].

Moliyaviy rejalashtirish borasidagi olimlar I.Zaysevaning ilmiy tadqiqotlari ham ilmiy munosabat bildirishga ilmiy jihatdan ahamiyatlidir. I.Zayseva moliyaviy rejalashtirishning strategik ahamiyatini ta'kidlaydi: "bu shunchaki budjet hisobi emas, balki pul oqimlarini boshqarish, qarzlarini to'lash va korporatsiyaning moliyaviy siyosatini strategik shakllantiradigan qarorlar qabul qilishning kalitidir va bu keng qamrovli, kelajakka yo'naltirilgan va moslashuvchan reja bo'lib, tashqi qiyinchiliklarga chidamli tizimni yaratadi" deb ta'kidlaydi [4].

O.Laenko o'z ilmiy tadqiqotlarida rejalashtirish va prognozlash o'rtasidagi aniq farqni kiritadi, ya'ni, rejalashtirish - resurslarni shakllantirish va taqsimlash bo'yicha boshqaruv faoliyat bo'lsa, prognoz qilish - bu ixtisoslashtirilgan usullar yordamida kelajakdagi moliyaviy ko'rsatkichlarni baholashdir deb ta'rif beradi. [5].

6. Yu.S.Nexaychuk A.P.Borisovskaya kabi mualliflar moliyaviy rejalashtirishni bo'yicha ta'rifiga ko'ra, "moliyaviy rejalashtirish bu iqtisodiy faoliyatni ta'minlash uchun moliyaviy resurslar manbalarini va ulardan foydalanish yo'nalishlarini aniqlash usullari va vositalari majmuidir". Shuningdek, Nexaychuk va Borisovskayaga ko'ra moliyaviy rejalashtirish: naqd pul oqimlariga qaratilgan, strukturaviy va uslubiy jihatdan qurilgan, bozor va mijozlarga yo'naltirilgan, barqaror, uzoq muddatli faoliyatga hissa qo'shishi, moliyaviy rejalashtirish tahlildan nazoratgacha bo'lgan protsessual bosqichlarni o'z ichiga oladigan jarayon sifatida bu moliyaviy rejani faqat buxgalteriya hujjatiga emas, balki strategik boshqaruv vositasiga aylantirishi zarur deb hisoblaydilar [6].

7. Iqtisodchi olimlardan V.Yankovskaya o'zining "Korxonalarda rejalashtirish" darsligida rejalashtirish maqsadlarni belgilash, maqsadlar va vositalarni belgilash, ta'sir etuvchi omillarni tahlil qilish va ularga erishish yo'llarini ta'minlash jarayoni sifatida belgilanishi bilan bog'liq muhim masalalarni yoritgan. V.Yankovskayaning fikricha, "moliyaviy rejalashtirish jarayoni bu murakkablik, motivatsiya, prognozlash, xavfsizlik, muvofiqlashtirish, nazorat qilish va o'qitishni qaratilgan tizimli boshqaruv funksiyasidan iboratdir hamda moliyaviy rejalashtirish - moliyaviy resurslar va pul oqimlarini tashkil etish bo'yicha kelajakdagi harakatlarni aniqlash jarayoni hisoblanadi [7].

8. Kazmina I. V., Smolyaninova I. V., Shegoleva T. Fikriga ko'ra Korporativ moliyaviy rejalashtirish - bu barcha faoliyatni ichki va tashqi muhit tomonidan shakllantirilgan moliyaviy imkoniyatlar va cheklolarga moslashtirish orqali tashkilotning barqaror ishlashini ta'minlash jarayonidir. [8].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Maqolada ilmiy abstraksiyalash, qiyosiy tahlil, statistik tahlil, induksiya va deduksiya usullaridan foydalanilgan.

TAHLIL VA NATIJALAR

Har qanday ijtimoiy-iqtisodiy jarayonlar ma'lum bir tizimli asosda rejalashtirishni taqozo etadi. Aslida iqtisodiyotda iqtisodiy rejalashtirish jarayoni mazmunan olib qaralganda bu- mamlakat, mintaq yoki tarmoq

iqtisodiyotini barqaror o'sish sur'atlariga, resurslarni samarali taqsimlashga va ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlikka erishishga qaratilgan uzoq muddatli va qisqa muddatli rivojlanish rejalarini ishlab chiqish va muvofiqlashtirish jarayonid bo'lib, uning mohiyatini bir qator vazifalari orqali anglash mumkin.

Shu jihatdan olganda iqtisodiy rejalashtirishning asosiy vazifalari bo'lib quyidagilar hisoblanadi. Birinchidan, barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlash yalpi ichki mahsulot (YalM)ning o'sish sur'atlarini rejalashtirish, sanoat ishlab chiqarishi va boshqalar, ikkinchidan, resurslarni taqsimlash, mehnat, moddiy va moliyaviy resurslardan foydalanishni optimallashtirish, uchinchidan, bandlikni tartibga solish, bandlik darajasini rejalashtirish va ishsizlikni kamaytirish, to'rtinchidan, inflyatsiya va narxlarni nazorat qilish, inflyatsiya jarayonlarini o'z ichiga olgan jarayonlarni amalga oshirish, beshinchidan, ijtimoiy rivojlanish, aholi daromadlari, ijtimoiy himoya va sog'liqni saqlash, ta'lim sohalariga investitsiyalarni rejalashtirish hamda oltinchidan, ekologik barqarorlik, iqtisodiy rejalarda ekologik jihatlarni o'z ichiga oladiki, bular iqtisodiy rejalashtirishning asosiy vazifalari hisoblanadi.

Iqtisodiy rejalashtirishning bir qator asosiy shakllarga ham ega bo'ladiki, ular jumlasiga: markazlashtirilgan rejalashtirish - qat'iy standartlar bilan iqtisodiyotni davlat boshqaruvi (masalan, sotsializmning rejali iqtisodiyoti), markazlashtirilmagan rejalashtirish - rejalar kattaroq mustaqillikka ega korxonalar va hududlar darajasida ishlab chiqiladigan shakllarga ega bo'ladi. Iqtisodiyotni rivojlantirish uchun uzoq muddatli (5-20-yil) rejalariga mo'ljallangan -strategik rejalashtirish turi esa murakkab iqtisodiy jarayonlarni qamrab oladiki, bunga taktik (operativ) rejalashtirish deb ataladigan va strategiyalarni amalga oshirish uchun qisqa muddatli rejalar (1 yilgacha)ga aytiladi.

Iqtisodiy rejalashtirish ma'lum bir turlarga ham bo'linadi. Ular jumlasiga, 10-20-yil va undan ortiq muddatga mo'ljallangan uzoq muddatli iqtisodiy rivojlanish strategiyasi, 3-5-yillik o'rta muddatli rejalar, strategik maqsadlarni aniqlashtirish, qisqa muddatli yillik rejalar, operativ tartibga solish, alohida hududlarning o'ziga xos xususiyatlarini hisobga olgan holda hududiy rejalashtirish va iqtisodiyotning alohida tarmoqlarida (sanoat, qishloq xo'jaligi va boshqalar) tarmoq rejalashtirish kabi turlari kiradi.

Jamiyat iqtisodiy tizimida iqtisodiy rejalashtirish muhim iqtisodiy-ijtimoiy ahamiyat kasb etadi. U davlat va yirik xo'jalik yurituvchi subyektlarga rivojlanish jarayoniga tizimli yondashish, inqirozlar xavfini kamaytirish, resurslarni mutanosib taqsimlash hamda aholining barqaror farovonligiga erishish imkonini beradi. Shu nuqtai nazardan, iqtisodiy rejalashtirish – bu resurslarni samarali taqsimlash va mamlakat, mintaqa yoki korxonaning barqaror iqtisodiy rivojlanishiga yo'naltirilgan kompleks dasturlar hamda tadbirlarni ishlab chiqish, muvofiqlashtirish va amalga oshirish jarayonidir.

Iqtisodiy rejalashtirish – iqtisodiy rivojlanishni samarali boshqarishning asosiy mexanizmi sifatida ichki va tashqi muhit o'zgarishlariga mos ravishda barqaror o'sish, samaradorlik va ijtimoiy barqarorlikka erishishni ta'minlaydi. Davlat miqyosidagi ijtimoiy-iqtisodiy rejalashtirish esa mamlakat taraqqiyotining ustuvor yo'nalishlarini belgilash, strategik va taktik maqsadlarni ishlab chiqish hamda ularni amalga oshirishning dasturiy va institutsional mexanizmlarini shakllantirish jarayonini o'z ichiga oladi. Bunday rejalashtirishning asosiy vazifalari – makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlash, aholi turmush sifati va darajasini yuksaltirish, iqtisodiyotning ustuvor tarmoqlarini qo'llab-quvvatlash, ijtimoiy sohalar (ta'lim, sog'liqni saqlash, infratuzilma va boshqalar)ni rivojlantirish, mintaqaviy nomutanosibliklarni kamaytirish, resurslarni oqilona taqsimlash va milliy iqtisodiyotning raqobatbardoshligini oshirishdan iboratdir. Shu bilan birga, iqtisodiy rejalashtirish ko'p bosqichli tizimda amalga oshiriladi: milliy miqyosda qabul qilingan strategiya va dasturlar (masalan, "O'zbekiston–2030 strategiyasi"), mintaqaviy rivojlanish dasturlari va mahalliy darajadagi rejalar hamda tashabbuslar orqali amalga oshiriladi.

Dunyoda iqtisodiy va moliyaviy rejalashtirishning asoslari qaysi davlatlarda namoyon bo'lgan edi.

Germaniya (XIX asr oxiri — XX asr boshi) Sanoat inqilobi davrida Germaniyada sanoat tarmoqlarini rivojlantirish va iqtisodiy faoliyatni boshqarish uchun ilk iqtisodiy rejalashtirish usullari paydo bo'lgan. 1870-1900-yillar oralig'ida davlat iqtisodiy siyosatni muvofiqlashtirish va moliyaviy resurslarni taqsimlashga urg'u bergan.

AQSh (XX asr boshlari va o'rtalari) Birinchi jahon urushi va Buyuk iqtisodiy inqiroz (1929-1933) davrida iqtisodiy rejalashtirish va moliyaviy nazorat konsepsiyalari rivojlandi. 1933-yilda Franklin Ruzveltning „Yangi kurs“ (New Deal) dasturi iqtisodiyotni qayta qurish va rejalashtirishni kuchaytirishga yo'naltirildi. Ikkinchi jahon urushida davlat iqtisodiy rejalarini joriy qilish va resurslarni taqsimlashda muhim rol o'ynadi.

Yaponiya (XX asr o'rtalari) Ikkinchi jahon urushi va uning natijalari davrida Yaponiyada davlat iqtisodiyotni jadal rivojlantirish maqsadida rejalashtirishni kuchaytirdi. 1950-1960-yillarda Yaponiya iqtisodiy rivojlanish rejaları va moliyaviy resurslarni maqsadli taqsimlash orqali katta muvaffaqiyatga erishdi.

Xitoy (1978-yildan so'ng) Iqtisodiy islohotlar va bozorga o'tish jarayonida Xitoyda ham iqtisodiy va moliyaviy rejalashtirishning yangi shakllari paydo bo'ldi. Hukumat iqtisodiy o'sishni tizimli ravishda boshqarish va moliyaviy resurslarni samarali taqsimlash uchun rejalar ishlab chiqmoqda.

O'zbekiston iqtisodiyoti tarixan uzoq va murakkab yo'lni bosib o'tgan. Iqtisodiy va moliyaviy rejalashtirishning asoslari ham mamlakatning siyosiy-iqtisodiy holatiga qarab shakllangan va rivojlangan.

Markazlashgan rejalashtirish: Sanoat, qishloq xo'jaligi va boshqa tarmoqlar uchun aniq ishlab chiqarish ko'rsatkichlari davlat tomonidan belgilangan.

Moliyaviy boshqaruv: Budget va investitsiya oqimlari ham markaziy nazoratga bo'g'langan edi.

Bu tizim iqtisodiyotni boshqarishda qat'iy va qat'iy qoidalar asosida ishladi, lekin bozor mexanizmlariga moslashish qiyin edi.

Mustaqillikdan keyingi davr (1991-yildan boshlab) 1991-yilda O'zbekiston mustaqillikka erishgach, iqtisodiy va moliyaviy rejalashtirish tizimida tub islohotlar boshlangan. Bozor iqtisodiyotiga o'tish: Markazlashgan rejalashtirishdan bozor mexanizmlariga o'tish jarayoni boshlandi. Iqtisodiy erkinlik va xususiylashtirish: Korxonalar va tadbirkorlik subyektlariga mustaqil moliyaviy rejalashtirish imkoniyatlari yaratildi. Davlatning roli: Iqtisodiy rejalashtirishda davlat iqtisodiyot strategiyasini ishlab chiqish, ijtimoiy sohalarga e'tibor berish, makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlash vazifasini oldi. Qonunlar va normativ hujjatlar: 1990-yillarda iqtisodiyotni tartibga soluvchi ko'plab qonunlar qabul qilindi, jumladan "Iqtisodiy rejalashtirish to'g'risida" qonun va moliyaviy boshqaruvga oid normativlar.

XXI asrda iqtisodiy va moliyaviy rejalashtirishning rivojlanishi

So'nggi yillarda O'zbekiston iqtisodiy va moliyaviy rejalashtirish tizimida yangicha yondashuvlar joriy etildi:

Uzoq muddatli rivojlanish konsepsiyalari va milliy dasturlar ishlab chiqildi (masalan, 2017-2021-yillarga mo'ljallangan Strategik rivojlanish dasturi).

Moliyaviy rejalashtirish orqali investitsiya faoliyati rivojlantirildi, xususiyl sektor va xorijiy sarmoyalar uchun qulay sharoitlar yaratildi.

Yangi iqtisodiy sohalar va texnologiyalarni rivojlantirish uchun maxsus iqtisodiy va moliyaviy rejalar ishlab chiqildi.

Davlat budjetining samarali boshqaruvi, moliyaviy nazorat tizimi takomillashdi.

O'zbekiston Respublikasida iqtisodiy va moliyaviy rejalashtirishning asoslari tarixan markazlashgan sovet tizimidan bozor iqtisodiyotining sharoitlariga moslashuv jarayonidan o'tgan. Bugungi kunda ushbu tizim mamlakat iqtisodiy barqarorligini ta'minlash, strategik rivojlanish maqsadlarini amalga oshirish hamda moliyaviy resurslarni samarali boshqarishga qaratilgan.

Iqtisodiy rejalashtirishning mohiyati va ahamiyati

Iqtisodiy rejalashtirish — bu mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirish, tarmoqlar va sohalarni maqsadli va samarali tarzda boshqarish uchun tizimli rejalar ishlab chiqish jarayonidir. U mamlakat iqtisodiyotini barqaror rivojlantirish va strategik vazifalarni amalga oshirishda muhim vosita hisoblanadi.

O'zbekistonda iqtisodiy rejalashtirish:

Davlatning iqtisodiy salohiyatini oshirish;

Ishlab chiqarishni modernizatsiya qilish;

Investitsiyalarni maqsadli yo'naltirish;

Ijtimoiy sohalarni rivojlantirishga xizmat qiladi.

Moliyaviy rejalashtirishning asoslari

Moliyaviy rejalashtirish — iqtisodiy rejalarini amalga oshirish uchun zarur bo'lgan moliyaviy resurslarni rejalashtirish va taqsimlash jarayonidir. Bu sohada:

Davlat budjeti va moliyaviy resurslarini samarali taqsimlash;

Korxonalar va tashkilotlar miqyosida moliyaviy rejalar tuzish;

Davlat moliya siyosati va nazoratini amalga oshirish muhim o'rin tutadi.

Iqtisodiy va moliyaviy rejalashtirish tizimining huquqiy asoslari

O'zbekistonda iqtisodiy va moliyaviy rejalashtirish davlat tomonidan qonunchilik darajasida tartibga solinadi. Uning asosiy huquqiy bazasi quyidagilardan iborat:

O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi — davlat iqtisodiyotini rivojlantirishning asosiy kafolatlarini belgilaydi.

Iqtisodiy rivojlanish to'g'risidagi qonunlar — mamlakatning iqtisodiy siyosati, rivojlanish strategiyalari va rejalarini tartibga soladi.

Budget kodeksi va moliya to'g'risidagi qonunlar — moliyaviy resurslarni boshqarish, taqsimlash va nazorat qilish tizimini belgilaydi.

Iqtisodiy prognozlash va rivojlantirish strategiyalari — davlat tomonidan qabul qilinadigan uzoq muddatli (10-15-yillik) va qisqa muddatli (5-yillik) rivojlanish konsepsiyalari va dasturlari.

Iqtisodiy va moliyaviy rejalashtirish jarayonining tashkil etilishi.

Davlat darajasida rejalashtirish:

O'zbekiston Respublikasi Hukumati va tegishli vazirliklar, masalan, Iqtisodiy rivojlanish va kambag'allikni qisqartirish vazirligi iqtisodiy va moliyaviy strategiyalarni ishlab chiqadi.

Davlat tomonidan iqtisodiy rivojlanish konsepsiyalari, dasturlari va budjetlar tasdiqlanadi.

Mahalliy hokimiyatlar o'z faoliyati doirasida mamlakat iqtisodiy strategiyasiga muvofiq rejalar ishlab chiqadi. Tarmoq va korxona darajasida rejalashtirish:
Har bir tarmoq va korxona o'z maqsadlari va imkoniyatlarini hisobga olgan holda iqtisodiy va moliyaviy rejalarni ishlab chiqadi.

Bu rejalar davlat tomonidan belgilab berilgan umumiy ko'rsatkichlar va tarmoq siyosatiga muvofiq bo'lishi lozim.

Moliyaviy rejalashtirishda korxonaning daromadlari, xarajatlari, investitsiyalari, kreditlari va boshqa moliyaviy resurslari aniqlanadi.

Iqtisodiy va moliyaviy rejalashtirishning usullari va mexanizmlari.

Davlatning asosiy organlari tomonidan iqtisodiy strategiya va rejalar ishlab chiqilishi, ularning amalga oshirilishini nazorat qilish.

Mahalliy hokimiyatlar va korxonalar o'z miqyosida rejalar ishlab chiqadi.

Rejalashtirish jarayonida iqtisodiy vaziyat va tendensiyalarni taxmin qilish va tahlil qilish.

Iqtisodiy rivojlanishning har bir bosqichi to'g'risida aniq ma'lumotlar yig'ish va ularga asoslangan qarorlar qabul qilish.

Davlat va korxonalar darajasida moliyaviy resurslarni taqsimlash va nazorat qilish usuli.

Rejalarning bajarilishini kuzatish va baholash, zaruratga ko'ra tuzatishlar kiritish.

Iqtisodiy va moliyaviy rejalashtirishning maqsadlari.

Milliy iqtisodiyotni raqobatbardosh qilish.

Barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlash.

Investitsiyalar va sarmoyalarni maqsadli yo'naltirish.

Ijtimoiy-iqtisodiy sohaga kerakli moliya resurslarini taqsimlash.

Davlat budjeti va moliyaviy resurslarni samarali boshqarish.

Korxonalarning o'z mablag'lari va faoliyatini yaxshilash.

O'zbekistonda iqtisodiy va moliyaviy rejalashtirish milliy iqtisodiyotni strategik rivojlantirish, moliyaviy resurslarni maqsadli taqsimlash va iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash maqsadida qonunchilik, davlat dasturlari va iqtisodiy mexanizmlar orqali tizimli tarzda yo'lga qo'yilgan. Bu tizim davlatning iqtisodiy siyosati va moliya boshqaruvini samarali amalga oshirishda muhim vosita hisoblanadi.

Umuman olganda, har qanday iqtisodiy tizimda ijtimoiy-iqtisodiy rejalashtirish avvalo real vaziyatni tahlil qilishni taqozo etadi. Bu jarayon makroiqtisodiy ko'rsatkichlarni (yalpi ichki mahsulot, inflyatsiya, bandlik va boshqalar) chuqur o'rganishni, jamiyatning ijtimoiy sohasi holatini ilmiy baholashni, shuningdek xalqaro va ichki iqtisodiy muhitni tahlil qilishni talab qiladi. Shu asosda aniq maqsadlar belgilab olinadi. Iqtisodiy rejalashtirish milliy iqtisodiyotda bandlikni oshirish, qashshoqlikni kamaytirish, eksport salohiyatini yuksaltirish, infratuzilmani rivojlantirish va ustuvor tarmoqlarni (masalan, raqamlashtirish, sanoat, qishloq xo'jaligi, ta'lim, sog'liqni saqlash) rivojlantirish yo'nalishlarini belgilashga qaratilgan bo'lishi kerak. Shuningdek, rejalashtirish jarayonida aniq dasturlar va vositalar ishlab chiqiladi, zarur hollarda davlat investitsiya dasturlari, soliq imtiyozlari, subsidiyalar va islohotlar orqali ijtimoiy-iqtisodiy asos yaratiladi.

Nazariy va amaliy jihatdan bozor iqtisodiyoti sharoitidagi rejalashtirish bilan markazlashtirilgan rejali iqtisodiyot o'rtasidagi farqlarni anglash ham muhim ahamiyatga ega. Bu farqlar rejalashtirishning maqsadlari, mexanizmlari, sub'ektlari va natijalarini shakllantirishda namoyon bo'ladi. Xususan, bozor iqtisodiyotida qarorlar asosan xususiy sektor – korxonalar, tadbirkorlar va iste'molchilar tomonidan qabul qilinadi. Ular bozor signallari (talab va taklif), foyda olish imkoniyati va raqobat asosida faoliyat yuritadi. Bozor iqtisodiyotida rejalashtirish tavsiyaviy xarakterga ega bo'lib, davlat asosan strategik yo'nalish belgilaydi. Samaradorlik yuqori bo'ladi, chunki korxonalar raqobat va foyda uchun harakat qiladi. Shu bilan birga, innovatsiyalarga kuchli rag'bat beriladi, tahlil esa bozor tendensiyalari, iqtisodiy modellar, prognozlar va investitsiya jozibadorligiga asoslanadi.

O'zbekiston Respublikasida iqtisodiy va moliyaviy rejalashtirish – milliy iqtisodiyotni barqaror rivojlantirish, makroiqtisodiy muvozanatni ta'minlash hamda aholi farovonligini oshirishning muhim vositasidir. Bu jarayon orqali mamlakat iqtisodiyotining ustuvor yo'nalishlari aniqlanadi, strategik va taktik maqsadlar belgilab olinadi, moliyaviy resurslar oqilona taqsimlanadi.

Shu bilan birga, "O'zbekiston–2030 strategiyasi" kabi milliy dasturlar doirasida iqtisodiy va moliyaviy rejalashtirishning institutsional asoslari yangilanib, bozor mexanizmlari bilan uyg'unlashtirilmoqda. Bu esa resurslardan samarali foydalanish, xususiy sektor faolligini oshirish, investitsiyalarni jalb qilish va ijtimoiy sohalarni rivojlantirishga xizmat qiladi. Iqtisodiy va moliyaviy rejalashtirishning asosiy maqsadi – milliy iqtisodiyot barqarorligini ta'minlash, raqobatbardoshlikni oshirish va aholining turmush darajasi hamda sifatiga ijobiy ta'sir ko'rsatishdir.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Iqtisodiy va moliyaviy rejalashtirish asoslarini takomillashtirish bo'yicha takliflar:

Strategik yondashuvni kuchaytirish- bunda uzoq muddatli iqtisodiy rivojlanish strategiyalarini ishlab chiqish va doimiy yangilab borish. Ijtimoiy, ekologik va iqtisodiy omillarni muvozanatlashgan holda rejalashtirish.

Raqamlashtirish va innovatsiyalarni joriy etish-bunda iqtisodiy va moliyaviy ma'lumotlarni yig'ish, tahlil qilish va prognozlash uchun zamonaviy raqamli texnologiyalarni keng qo'llash. Big data, sun'iy intellekt va avtomatlashtirilgan tizimlar yordamida rejalarni yanada aniqroq va tezkor qilish.

Bozor mexanizmlari bilan uyg'unlashtirish-bunda iqtisodiy rejalashtirish va moliyaviy boshqaruvda bozor talablariga moslashuvchanlikni oshirish. Bozor sharoitlariga mos keladigan fleksibil rejalar tuzish va doimiy monitoring olib borish.

Rejalashtirish jarayonida shaffoflik va javobgarlikni ta'minlash. Xalqaro tajriba va hamkorlikni rivojlantirish. Iqtisodiy va moliyaviy rejalashtirish sohasida xalqaro tajriba va standartlarni o'rganish va joriy qilish to'g'ri va sifatli rejalashtirish va samaradorligini amalga oshirish imkonini beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Бондаренко Т.Г., Солтаханов А.У. Необходимость финансового планирования в условиях современной экономики // Инновационная наука. 2017. № 2-1. С. 164- 168.
2. Вишар С. П. Современные проблемы финансового планирования предприятий системы потребительской кооперации в России // Символ науки. 2016. № 6. С. 160-163.
3. Демин С. С., Зинченко А. С., Черкасов М. Н. Особенности финансового планирования производственных процессов на предприятиях машиностроения // Вестник университета. 2016. № 5. С. 130-132.
4. Зайцева И.С. Роль финансового планирования в формировании финансовой политики корпорации // Политика, экономика и инновации. 2016. № 8 (10). С. 1- 4.
5. Лаенко О.А. Методы финансового планирования и прогнозирования на предприятиях // Вестник Прикамского социального института. 2016. С. 52-55.
6. Нехайчук Ю. С., Борисовская А. П. Об организации финансового планирования на промышленном предприятии // Символ науки. 2016. № 9. С. 117-121
7. Янковская В. В. Планирование на предприятии: Учебник / В. В. Янковская. – М.: НИЦ ИНФРА-М, 2013. – 425 с.
8. Казмина И. В., Смолянинова И. В., Щеголева Т. В. Символ науки. 2016. № 4. С. 83–84.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 2

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>